

adattal is szolgált a püspökkel kapcsolatban. Elmondta, hogy Márton Áron 1939. december 8. és 1942. május 20. között a Nagyváradai Római Katolikus Egyházmegye apostoli kormányzója volt. *Fiedler István* püspököt 1939-ben politikai nyomásra félreállították, ebben a zűrzavaros időszakban Márton Áron jó pástora volt a Nagyváradai Egyházmegyének is. A találkozások a püspökkel máig feledhetetlen élményként élnek az emberekben. Akik személyesen ismerhették, azok emlékezetében ő marad a nagybetűs püspök - fogalmazott Fodor József.

A szentmisét követően a Babes-Bolyai Tudományegyetem főépületében

folytatódott a megemlékezés. *Bogdán Zsolt* színművész Márton Áron szavait tolmácsolva fölelevenítette a püspök tanítási stílusát, alakját. *Lázár Csilla* múzeumigazgató a csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeum létrejöttéről, a főpásztorhoz kapcsolódó és az emlékezést szolgáló rendezvényekről szolt.

Az est zárásaként levetítették *Zágoni Balázs* *A püspök reggelije* című filmjét. Az alkotás Márton Áron életének első ötven esztendejét eleveníti fel, hétköznapi arcát, a vívódó, gyötrődő embert keresi és mutatja meg.

(Forrás: RomKat.ro,
Megjelent: Új Ember 2019. febr. 24.)

Bartis Ferenc

Márton Áron századik születésévében

Szent Áron Bátyám, eretnek szókkal
esengem Hozzád pogány merészség,
merészen kérdem: meddig cipeljük
VAN-igazunkat, a mások véték?

„Vétkeztem” én már éppen eleget
s nem fordult jobbra Erdélyünk sorsa!
Sorsszerűség, hogy Anyám bölcsőjét
ringattad haláltól elorozva?

Aztán megáldtad... Áldott kezedet
örökkön érzem szívem homlokán.
Homlokod nekem kőtábla-parancs,
életed: Biblia, Talmud, Korán,

(Megjelent: *Távol az Ararától... A magyarörmény irodalom, szerkesztette Alexa Károly, kiadó: Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, 20., Budapest, 2014)*

„Figyeljete ide és értsétek meg! Nem az szennyezi be az embert, ami a szájába kerül, hanem ami elhagyja a száját, az szennyezi be az embert.” (Máté 15,10–11)

s a földalatti cellád Zsilaván
évek múltán lett az én templomom...
Templom lehet a börtön is annak,
kit megkeresztelt a forradalom.

Te, a szeretet forradalmára,
ki magyart, román, zsidót, németet,
cigányt óvtál, védteél a pokolban,
mondd, ismerik a végrendeleted?

Te mindenkit megvédteél a vádban,
de Téged csak a székelyek védtek,
Te, magyarul, románul, héberül,
németül, cigányul sikoltó lélek!

Archívumunkból

Urbán Beatrice

Minden nap álmodom egy mesét

Beszélgetések a barátságról Gross Arnolddal

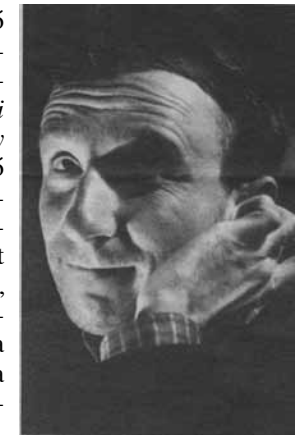
„Annyi baj, gond, bánat és szörnyűség vesz körül minket a világban, hogy azt nem szabad még a művészetbe is beengedni.”

Munkáival a magyar nagyközönség egészen a kilencvenes évekig nemigen találkozhatott, bár a tágabban értelmezett szakma elismerte. A 1996-os kiállítása volt hosszú idő után az első bemutatkozása a szélesebb közönség előtt. A grafika, a szecesszió nagymestere, aki a lelke mélyén ártatlan kisfiú tudott maradni. Rácsodálkozik a világra, és nem csak kapni, de adni is akar. Ásványgyűjteménye különleges, és ritka darabjai szerepelnek kiállításain is. Legendás kisvasútgűjteménye lélegzetelállító. Már az 1950-es években a sokszorosító grafikusok egyik legjelentősebbje volt finom tájbrázolásával, pici figuráival, de a vonalas mesevilágát igazán az 1960-os években teljesítette ki.

Már a főiskola elvégzésétől kezdve (1953) népszerű művészek számított, csak a hivatalos művészeti vezetés siklott át olykor fölötte. A híres színezett rézkarcokkal indult a hatvanas években. Akkoriban a grafikáról úgy tartották, hogy csak fekete-fehérben létezik. Ő már akkor kísérletezett színes nyomatokkal, és nyert. Nemcsak itthon, de a nemzetközi szinten is sikert aratott. Kiállításaival bejárta szinte egész Európát, különlegesen sikeres volt: római, amszterdami, tokiói, londoni, hamburgi, Los Angeles-i, athéni, bécsi kiállítása, (a teljesség igénye nélkül), és sokat járt Erdélyben, a szülőföldjén.

Tordán született 1929. november 25-én, és tizenhét évesen titokban szökött át

a határon. Első mestere festőművész édesapja, *Tordai Gross Károly* volt, így az ő gondos alaposágának is köszönhetjük most azt az élményt, amit Gross Arnold képi világa ad. Arnoldka azt meséli, elinté ő nézte, miket rajzol édesapja, azután már a papa nézte fia munkáit. Az erdélyi tájakat ábrázoló korai akvarell tájképeinek hitelessége a régi mesterek tanulmányozásának köszönhető, de a nagy mesterek rézkarcai mellett a természet lett fő irányadója. Azután a Képzőművészeti Főiskolán *Hincz Gyula*, *Kádár György*, *Konecsni György*, *Koffán Károly* voltak a mesterei. Kétszeres Munkácsy-díjas, Kossuth-díjas, érdemes művész, számos grafikai biennálé díjazottja, művészeti és társadalmi elismerések birtokosa, a Krakói Biennálé díját kétszer nyerte el. Munkái népszerűségét csak fokozzák megjelent albumai. 1973-ban naptára készült, 1979-ben jelent meg *Adamis Annával* közös kötete, a „Versek és képek”, 1985-ben és 1993-ban önálló Albumaival





Gross Arnold: Az öröm ünnepe (1964, rézkarc, részlet)

aratott nagy sikert. 75. születésnapja környékén a Nemzeti Galéria raktárából előkerültek az 1960-as években készült lemezek, nyomóformák, így nemcsak a képeket, hanem az áthúzott lemezeket is kiállíthatta, amikről a rézkarcok készültek. Még egy utolsó nyomat készült róluk, és Gross Arnold rászoruló családoknak ajánlotta fel a képeket a Máltai Szeretetszolgálat és *Kozmata* segítségével. Persze, mert mindennap álmodik egy mesét. Aurája őriz valamit a béke hangulatából, és visszakapunk tőle valamit a mesék világából, a gyerekek ártatlanságából és az álmokból, amiket elmulasztottunk megőrizni.

Ülök a széken ölemben a bogaras könyvvel, amiben a természet ezernyi színe, formája, varázslata látszik. Körülöttem a világon minden csoda, földön és asztalon, a szekrénynek és a szekrének támasztva. Ajándékba kapott, dedikált lapok és naptár, megnézni szánt képek, kövek, albumok, könyvritkaságok,

vázlatok, minden, ami elhódít - közben meg szürcsölöm az isteni kávét, amit Arnoldka főzött, és hallgatom a kuncogó, ingerkedő humorral elbeszéltek sok kedves történetét. Róla és játékbírodalmáról legendák keringenek. Játékokat, köveket, történeteket, filmélményeket, könyveket gyűjt. Kérdezi, ahogy szokta, hogy „miért került a képbe”, és cinkosan mosolyog. Legutóbbi filmet is néztünk, videón a legutóbbi interjú felvételével.

Nem, ez nem a mennyország, ez a Kéleti Károly utca, mindjárt a kanyarnál, a Statisztikával srégen szemben. Bár lehetne mennyország is, amilyen magasan van a nyolcadik emelet. De megérte. Pihegve nézem, hogy a kalitkában az ötből már csak egy kismadár ugrándozik. Itt ülök, és Gross Arnolddal tölthetem az időt. Serényen keresgél, megmutat ezernyi kincset, közben mesél. Minden darabnak a történetét, emléket, és nevető szemekkel fűzi hozzá saját véleményét, kicsit groteszkül, de komolyan. Időnként megszólal a telefon. Nem. Sípol a főtelen egy mozdony, és Arnoldka vagy felveszi vagy nem. Viszont pillanatokon belül vagy fél tucat apró mozdony kerül elő miniatűr vagonokkal. Aztán kettőt fordul, és vaskos albumot mutat tele fotókkal, meg hatalmas dobozt, benne ezer apró figura a H0-ás vasútyűgyűjteményhez. A viktoriánus kortól a húszas évekig rendszerezve stílus szerint picicé átlátszó dobozokban.

Nem akar önálló kiállítást, régen nem adott el képet, azt mondja, nem is akar. Jól van így, ahogy van. Azt mondja, vakáción van, kivonult a köztudatból. Annak idején egy sort írt: Kilépek a Magyar Képzőművész Szövetségből. Mikor kérdezték, miért, azt válaszolta, így nincs honnan kitenni. Azután igazolványt mutat, fehér lap a köztársasági elnök hivatalának pecsétjével. Alul a szöveg: „visszavonásig

érvényes”. Mi az, hogy visszavonásig? Miért vonhatják vissza? Nevetünk a furcsa passzuson. Valóban ő maga a kortárs szecesszió. Olyan alkotásokkal, amelyek egyediek, nem utánoznak senkit. Finom rajzai, csipkeszerű, különösen megmunkált rézkarcjai tele vannak a valóság és az álom képeivel: városok, részletesen megrajzolt épületekkel, virágoskertek, városnegyedek, emberekkel zsúfolásig rakott utcák. Meg a szürrealisztikusan mesebeli álmfigurák, az emberfejű madarak, groteszk és elvarázsolt lények búvólik a miniatűrű rézkarcok nézőit. A valóságot, a várost, magunkat és a természetet kapjuk meg tőle átírva mesére.

Emeletes fadobozban színes ceruzákat mutat a hátam mögötti széken, és hozzá a rajzot, amit elkezdett vele. Félkészben is mestermű, de csak legyint rá szokása szerint, és tovább csapongunk.

– Apám egyszer gyerekkoromban vett egy vetítógépet, én meg mozit játszottam vele a szomszéd meg ki dobott filmdarabjaival. *Fellini* két filmjét szerettem nagyon: Az Országúton-t és a Nyolc és fél-t. Az rázott meg, hogy mennyire esendő az ember. Jobban is szeretem a mozit azóta is, mint a kiállítást.

Eszembe jut róla, amit mesélt. *Rózsa János* csinált régebben egy Gross Arnold-portréfilmet, a *Csudavilág*ot. Azután készült egy másik is, a *Játék*-film, amelyikben eredetileg szerepelt volna egy pár perces riportfilm *Kondor Bélával*. Munkájáról, terveiről beszélt benne a festő, barát. Az eredeti filmben még benne volt Kondor, saját szemével látta, azután nyomtalanul eltűnt. Ma már bármi megtörténhet. Pedig ez örökre pótolhatatlan, egyetlen felvétel volt. Ebből a művész-generációból már szinte senki sincs meg, mondja csendesesen, és elhallgat. Nézem, hogy a falon *Hieronimus*

Bosch Gyönyörök kertje, a polcon ametitst, a kis szekrényen egy csokor kék sóvirág mellett ott van keretben a legmeghatározóbb film, a Csoda Milánóban plakátja, láthatóan, kettészakadva, és hallgatom a történetét. Szőlő-stanicinak adták a két fél plakátot, két teljesen különböző helyen.

Gross Arnold minden képe csodálatos mesevilág, ahol mindig süt a nap, a vörösek és barnák, méléző kékek és ibolyák, sárgák és lilák, hamvas zöldek hihetetlen árnyalatai. Azt vallja, hogy kint a világban naponta bántják az embert, legalább a művészetnek szépnek és nyugalmat árasztónak kell lennie, ezért képeivel harmóniát közvetít a világba. Újabb képet támaszt elém. Klaszszikussá vált rézkarca, a Beszélgetések a barátságról kerül elő merőben új színezéssel. Sötét égőrózsaszínből halad a halvány hajnalpír felé, s sávok alatt ezernyi apó figura, mintha egy színes ásvány mintái lennének, de ő azt mondja: – Vasutaskemping! De olyan nincs is! és mosolyog hozzá. Felül a képen kisvonaat halad alatta zajlik, pezseg az élet. Tényleg a barátságról szól, csak nyitott szívvel kell nézni a képet, és korunk legnagyobb kortárs grafikusát. Tudni kell róla, hogy itt van közöttünk.

– Van magának ilyen? – kérdezi, és két könyvet kapok ajándékba, olyat, ami már sehol sem kapható. Az egyikbe rajzol is emlékül egy csillagszemű lányt. Az album tizedik oldalán Kondor Béla 1970. március 4-én elhangzott szavai állnak. Gross Arnold önálló kiállítását nyitotta meg így a Dürer-teremben: „Azt hiszem, méltatásra nincs szüksége, mert akik itt összegyűltek, nem zsákmacskára jöttek, hanem várákozással, és ez a várákozás biztosan beteljesül. Ha pedig meglepetés ért valakit, az külön öröm. Én mindig irigyletem azt a vidám mesebázárt, amelyik mintha teljes és szomorú képe lenne

valaminek, a szemem láttára kialakult. Merthogy bennem sokkal kevesebb a békesség – de jó lenne, ha több volna. És kevesebb a bizakodás, mint Arnoldban. Ezért is élveztem egy-egy újabb, de ismerősnek tűnő munkáját - rosszkedvemet gyógyították rögtön. De nem csak egy önálló játékoszág született rézkarcokból és más holmiból – bár ez sem lenne semmi dolog – hanem igen egyszerű, tiszta és kézenfekvő grafikai műhelymunka: ennek az aprócška országocskának teljesen megfelelő, és attól el nem választható. Szétszakíthatatlanságuk egyben az igazmondás próbája: nincsen nyelvbtlás.”

Augusztus végén több mint 100 kiállítóval Közép-Európa legnagyobb ásványkiállítását és börtéjét rendezték meg Budapesten a Vasúttörténeti Parkban, és képzőművészeti meglepetés is volt: Gross Arnold mozdonyos rajzait és tájképes rézkarait csodálhatták meg az érdeklődők. A képek között három olyan alkotás is volt, ami még soha nem szerepelt kiállításon.

A Száz művész, száz év – Művészeti labirintus címmel nyílt kiállításon is szerepelt két Gross-alkotás. A Szent István-bazilikában augusztus 19-én vasárnap, *Mádl Ferenc* volt köztársasági elnök fővédnöksége alatt nyíló tárlat művészgenerációkat kapcsolt össze. A XX. századi nagy mesterektől a végzős főiskolásokig szerepeltek, olyan „társaságban” mint többek között *Aba-Novák Vilmos, Artner Margit, Barcsay Jenő, Berki Viola, Gross Arnold, Kernstok Károly, Körösfői Kriesch Aladár, Mácsai István, Molnár-C. Pál, Pátzay Pál, Rippl-Rónai József, Ruzicskay György, Stróbl Alajos, Szabó Vladimír, Szinyei Merse Pál* és *Szőnyi István*. A műveket még október 14-ig megtekinthetik az érdeklődők a Szent István-bazilika altemplomában.

(*Buda Lapja*, 2007. szeptember 19.)

Bálintné Kovács Júlia

A Házasság hete

A házasság hete rendezvénysorozatát minden év februárjában tartják, felhíva ezzel a figyelmet a házasság fontosságára. A kezdeményezést 1996-ban *Richard és Maria Kane* indította útjára az Egyesült Királyságban.

Ma már 4 földrész 21 országában rendezik meg a „Házasság Hetét” Bálint-nap környékén. (Február 14.)

Magyarországon a programot a Magyar Evangéliumi Szövetség és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa indította el 2008-ban, azóta minden évben megrendezik civil szervezetek és keresztény egyházak együttműködésével, számos település és közösség részvételével. A mozgalom célja, hogy megismertesse az emberekkel azokat a hagyományos értékeket, amelyek örömtelivé és sikeressé tehetik a házasságot, ami az egész

társadalom számára is előnyös, valamint hogy segítséget nyújtson a házasságra készülőeknek és a párkapcsolati problémákkal szembesülőeknek.

Magyarországon minden évben egy házaspárt kérnek fel, hogy legyenek a rendezvény arcai. A 2008-as kezdő évben *Döbrentey Ildikó* és *Levente Péter* előadóművészek, 2009-ben *Csóky András*

idegsebész, agykutató és felesége, *Altay Daniella*, 2010-ben *Süveges Gergő* újságíró és felesége, *Rudan Margit* képviselték a házasság hetét. A következő évben *dr. Szabó Endre* háziorvos, a Nagycsaládok Országos Egyesülete korábbi elnöke és *Szabóné Nemesy Krisztina* gyógyszerész, majd *Lackfi János* költő, író és *Bárdos Júlia*, *Bárdos Lajos* unokája adták a nevüket a rendezvényhez.

2013 óta a házasság hete központi programjainak fővédnöke *Herczegh Anita*, *Áder János* köztársasági elnök felesége, négygyerekes édesanya.

2015-ben a házasság hete jelmondata: „Megtartó hűség” volt. A rendezvénysorozathoz a keresztény egyházak mellett a kormány és a közmédia is csatlakozott.

2016-ban „A szeretet: szenvedély és döntés” jelmonddal szervezték a házasság hetét, melynek arcai *Hegedűs Endre* és *Hegedűs Katalin* zongoraművészek voltak.

A 2017-es házasság hete arcai *Madarász Isti* filmrendező és felesége, *Kerekes Monika* voltak. A rendezvény jelmondata: „Veled kiteljesedve”.

2018-ban *Zámbori Soma* színművész és felesége, *Fazekas Rita*, a házasság hete



Gorove család az unokák felével